УДК 316.77:070:654.195:314.743
DOI https://doi.org/10.32782/2710-4656/2026.3.2/15

Гиріна Т. С.
https://orcid.org/0000-0003-1587-8767
Державний податковий університет

РАДІОЕФІР ЯК ПРОСТІР ЗБЕРЕЖЕННЯ ЕТНОКУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ ТА ПОЛІТИЧНОЇ СУБ'ЄКТНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ У 1939 РОЦІ

Стаття присвячена дослідженню українського радіомовлення в Північній Америці як інструменту консолідації та збереження ідентичності в умовах викликів 1939 р. На тлі початку Другої світової війни, радіоефір трансформувався у простір трансляції етнокультурних цінностей та маніфестації політичної суб'єктності еміграції. Для досягнення мети використано комплекс методів: джерелознавчий аналіз архіву часопису «Свобода» (303 числа за 1939 р.); контент-аналіз програм за маркерами «україномовне радіомовлення», «національна консолідація», «комерціалізація ефіру»; метод історичного моделювання медійної екосистеми діаспори в США та Канаді. Проаналізовано механізми дистрибуції контенту через станції WBNX, WEVD, KQV, WCAM, що дозволило оцінити стратегії залучення розпорошеної аудиторії.

Доведено, що українське радіомовлення у 1939 р. ставало не лише засобом інформування, а й формою культурного спротиву. Проаналізовано знакові проєкти: «Українську Радіову Програму» Т. Свистуна (Філадельфія), що поєднувала пісенну спадщину з патріотичною агітацією, та інноваційний «Голос України» (Нью-Йорк), який впровадив формат радіотеатру для піднятя мистецького рівня ефіру. Виявлено, що ефективність передач залежала від персоналізованого стилю анонсерів, дотримання мовної чистоти, а також організації позаефірних заходів (радіобалів, контестів), що зміцнювали соціальні зв'язки громади.

Наукова новизна полягає в системному аналізі радіоефіру 1939 р. як автономного комунікативного простору, що забезпечував політичну суб'єктність еміграції в умовах ізоляції та ворожого глушіння сигналу. Вперше на широкому емпіричному матеріалі досліджено специфіку аудіоконтенту, орієнтованого на протидію асиміляції через впровадження високих естетичних стандартів мовлення. Обґрунтовано роль радіо як «духовної зброї», що синтезувала релігійні та державницькі смисли українства у критичний історичний момент.

Ключові слова: *аудіоконтент, етнокультурні цінності, медіаісторія, національна консолідація, стратегічні комунікації, українська діаспора, україномовне радіомовлення, часопис «Свобода».*

Постановка проблеми. У медіапросторі 1939 р., позначеному розбудовою та подальшою трагічною загибеллю Карпатської України, а також початком Другої світової війни, радіоефір трансформувався у простір збереження політичної суб'єктності та етнокультурних цінностей української еміграції. На тлі цих драматичних історичних подій радіомовлення постало не лише як засіб інформування, а як інструмент національної консолідації та духовний зв'язок із рідною землею. Аналіз публікацій у часописі «Свобода» за 1939 р. дає підстави стверджувати, що радіо сприймалося діаспорою як життєво необхідна альтернатива комерційному чи розважальному контенту, виконуючи місію збереження ідентичності в іншомовному середовищі. Як зазначав Є. Онацький: «Тепер, на чужині, серед людей іншої віри й інших звичаїв, залишається тільки одне: радіо. Воно тебе звяже з людьми твоєї віри, твоєї нації; воно зіллє серця й душі в однім відчуванні» [12, с. 2].

Проблема утвердження політичної суб'єктності через радіоефір особливо гостро виявлялася під час трансляції знакових подій, таких як промова прем'єра Карпатської України о. Августина Волошина з Хуста. Попри технічні перешкоди та вороже глушіння, емігранти прагнули безпосереднього зв'язку з державотворчими процесами в Україні: «Але після перших слів промовця в

© Гиріна Т. С., 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

радіо розпочинається такий жахливий гуркіт, що не можна розібрати ані слова. Гуркіт продовжується чверть години, себто рівно стільки, скільки тривала промова, і його походження цілком зрозуміле: є ще багато людей на світі, що нічого так не бояться, як отого духового українського єднання понад кордонами, понад морями…» [12, с. 2]. Таким чином, радіоефір 1939 р. став унікальним майданчиком, де українська спільнота не лише споживала інформацію, а й демонструвала свою єдність та політичну волю в умовах глобальних викликів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання становлення та функціонування української діаспори в Північній Америці привертає увагу істориків та медіазнавців протягом десятиліть. Фундаментальні підвалини вивчення трудової еміграції до США та Канади були закладені ще у працях А. Шлепакова, де висвітлено соціально-економічні передумови формування громад [26]. Сучасні дослідники, зокрема С. Качараба, деталізують цей процес, аналізуючи механізми переселення та соціокультурні чинники, що вплинули на життєвий уклад українців за океаном [7]. Особливе значення для нашої розвідки мають праці, присвячені медійній активності еміграції. О. Вовк розглядає пресу діаспори як репрезентативне джерело вивчення повсякденного життя та культури українців у міжвоєнний період [2]. Політичний аспект діяльності громад, зокрема боротьбу за незалежність України та реакцію на радянську окупацію західноукраїнських земель у 1939–1941 рр., досліджено у роботах кандидатки історичних наук, доцентки Київського національного університету імені Тараса Шевченка О. Сухобокової [18] та Д. Кравця [27, с. 188–201]. Останній також звертається до вивчення україномовного контенту в ефірі «Радіо Свобода», що дозволяє простежити еволюцію закордонного мовлення у пізніші періоди [9, с. 106–117]. Вагомий внесок у дослідження радіокомунікації національних громад внесла Т. Гиріна. Авторка детально аналізує ціннісно-змістові параметри та еволюцію канадських радіопроєктів, таких як «Український час» [5, с. 9–15] та «Пісня України» [4, с. 8–14], висвітлюючи їхню роль у консолідації громади через музичну та просвітницьку складові. Крім того, у контексті сучасних трансформацій авторка досліджує стратегії комунікації із закордонними українцями на цифрових платформах, що дозволяє порівняти традиційні та новітні моделі взаємодії діаспори [3, с. 173–188]. Попри наявність профільних розвідок, питання трансформації радіоефіру як специфічного простору збереження політичної суб'єктності саме в умовах переломного 1939 р. потребує глибшого вивчення.

Постановка завдання. Мета статті полягає у комплексному аналізі функціонування українського радіомовлення в Північній Америці протягом 1939 р. як специфічного медійного простору, спрямованого на збереження етнокультурної ідентичності та артикуляцію політичної суб'єктності еміграції в умовах глобальних геополітичних трансформацій.

Методологічну базу розвідки становить комплексний підхід, що ґрунтується на поєднанні загальнонаукових та спеціальних методів, як-от історико-генетичний, порівняльний, типологічний, герменевтичний та термінологічний аналіз. Особлива наукова цінність дослідження полягає в опрацюванні емпіричного масиву з 303 чисел часопису «Свобода» за 1939 р., що дозволило застосувати контент-аналіз для систематизації публікацій за тематичними маркерами: україномовного радіомовлення, національної консолідації, мовної гігієнти, радіо-театру та комерціалізації ефіру. Джерелознавчий метод забезпечив критичне опрацювання архівних матеріалів для вилучення фактичних даних про мережу станцій, тоді як функціональний аналіз дозволив визначити роль радіомовлення як інструменту збереження політичної суб'єктності та протидії асиміляції. Застосований дискурс-аналіз дав змогу вивчити специфіку риторики тогочасних інтелектуалів щодо формування високих мистецьких стандартів та очищення українського мовлення від іншомовних нашарувань, а метод моделювання сприяв цілісній реконструкції соціокомунікаційного простору діаспори. Таким чином, обраний інструментарій забезпечив об'єктивність висновків щодо трансформації радіоефіру в простір трансляції етнокультурних цінностей української еміграції.

Виклад основного матеріалу. Головним лейтмотивом, під яким пройшов 1939 р. для активістів української радіосправи, стала боротьба за підвищення культурно-мистецького рівня програм та очищення їх від мовного покручу (суржику) і надмірної комерціалізації. На сторінках преси розгорнулася гостра критика тих радіогодин, які створювалися виключно з комерційною метою і не дбали про естетику. Активісти зазначали, що пересічна програма із милозвучними, але примітивними для музично вибагливого вуха коломийками, гопаками, катеринами й іншими «шумами»-козачками, не може заімпонувати не тільки чужинцеві, але й тим українцям, що мають більший респект до

української національної творчости. Коли до того на тих радіо-програмах, де оголошуються всякого рода українські підприємства, оказії, бизнеси і де за 2 чи 3 доляри можна стати «добре знаним і відомим українським громадянином», на всю околицю, то не дивно, що американець, як почує з повітря такого роду «музичну культуру», скорше радіо замкне або переведе на щось інше» [1, с. 3].

Ключовою вимогою стала чистота української мови в ефірі та відмова від мішанини з іншими мовами (зокрема, польською). Т. Тренич закликає: «Як маємо українські радіові години, то хай вони будуть дійсно українськими: з українською гарною мовою і з українськими піснями. А не якоюсь польсько-українською саламахою» [20, с. 3]. Крім того, активісти закликали слухачів матеріально підтримувати саме ті програми, які тримають високу марку, зазначаючи, що «наші радіові години слабі, бо ми не вміємо їх піддержати. Ми їх критикуємо. І є навіть за що критикували. Але поправа може вийти з того, коли ми самі підопремо свої години, а підпираючи їх, зачнемо ставити твердші домагання щодо мистецького виготовлення і виконання програм» [19, с. 3].

До початку 1939 р. в еміграції (переважно у США та Канаді) вже сформувалася мережа українських радіопрограм, які утримувалися зусиллями ентузіастів, місцевих комітетів або бізнесменів. Серед них у Філадельфії (шт. Пенсільванія) «Українська Радіова Програма» – одна з найстаріших і найавторитетніших українських радіоініціатив, яка вже мала понад п'ятирічну історію. Нею керував відомий диктор і співак Теодор Свистун. Газета відзначає: «Українська Радіова Програма у Філядельфії безперервно існує пять літ. Українська Радіова Програма провадиться у національному дусі і пятьлітнє таке провадження здобуло собі признання у величезної більшости українців, до яких доходить її голос або вірніше: голос п. Теодора Свистуна» [25, с. 3]. Програма славилася тим, що Т. Свистун «захоплює українців не лише своїми оригінальними оголошеннями, але також і своїм гарним співом народніх пісень» [25, с. 3], які у його виконанні «виходять надзвичайно природньо і захопливо, що спричиняється до великої популярности Української Радіової Програми у Філядельфії й околиці» .[25, с. 3].

Інша радіопрограма Н. Грабаровича у Централії (шт. Пенсільванія) наводилася пресою як взірець чистоти мови та гідного представлення українства. Про неї писали: «Ось у нас в Сентралії є тут роджений українець Н. Грабарович і дає українську радіову годину, але таку, що її не треба встидатись. І сам вивчив добре українську мову. І не мішає її з польською, як це буває по інших програмах» [20, с. 3].

«Радіопрограма Сурми» у Нью-Йорку виходила в ефір щонеділі з 9:00 до 10:00 на хвилях потужної станції WBNX. Програма брала активну участь у громадському житті, влаштовуючи масштабні культурні заходи. Наприклад було організовано «Святочну радіо годину Сурми» на Різдво, а також великі імпрези поза ефіром: «З рамени Радіо Програми Сурми буде дано гостям Літні Вакації в українськім літнім заведенню» [6, с. 4; 14, с. 3]. Також управа цієї радіопрограми організовувала «Контест козацьких танців на наступнім Радіо Балі» [8, с. 4], популяризуючи такі традиційні танці як гопак, хрещик, гайдук, горлиця тощо.

Програма, що охоплювала широку аудиторію промислових міст Пенсільванії під назвою «Українська Радіо Година» існувала у Пітсбурзі, Грінсбурзі (шт. Пенсільванія). Спочатку вона транслювалася на станції WHJB, але пізніше: «З нагоди перенесення Української Радіо Години на нову стацію і на суботній день від години 11:15 до 11:45 A.M. (EDST). На стації KQV, Пітсбург в наступну суботу виступить Хор укр. карнегійської церковної громади під управою п.Бориса Хоптяка. Проситься всіх слухачів українців спомагати українську радіо годину своїми щирими жертвами й оголошеннями, які треба засилати до анонсера добр. Миколи Арсенія» [15, с. 4]. Ця радіопрограма також організовувала масштабні заходи, як-от «Український Радіовий День», у якому брали участь «250 Хорових українських церковних Гуртків» та «100 Українських Народніх Танцюристів» з різних міст [24, с. 3].

Українська радіопередача існувала і в Гамільтоні (Канада, пров. Онтаріо). В ефірі слухачів закликали: «Слухайте українського співу і музики через радіо стацію CHML із Hamilton кожної неділі від 1 до 2 год. пополудні, а також кожної неділі через радіо стацію CKTB від год. 7. до 7.45 веч.» [21, с. 4]. Проте, з початком війни в Європі, канадський уряд запровадив цензуру, через що програма, якою керував Я. Самотілка, була тимчасово закрита: «з огляду на те, що заряд канадійської радіопередачі не дозволяє у воєннім часі передавати через свої стації програми чужими мовами, дирекція української програми, під проводом п. Я. Самотілки, була приневолена припинити свою пів-годинну програму, яку передавано що тижня у вівторок вечером з Гамілтону» [22, с. 4]. Це вважалося великою втратою, адже програма була «наскрізь артистична і брали в ній участь найдо-

бірніші сили. Онтарійські українці нетерпеливо очікують хвилини, коли знову буде можливість цю програму відновити» [22, с. 4]. Радіопередачі українських колядок у виконання церковних хорів транслювалися у святковий період в радіопросторі у Нью-Гейвена (шт. Конектикут).

Протягом 1939 р., незважаючи на фінансові труднощі та політичну нестабільність у світі, українське радіомовлення в Північній Америці зазнало значного розширення. Було створено низку нових програм, кожна з яких мала своє специфічне спрямування. Найширшого медійного розголосу здобула створена навесні 1939 р. на хвилях станції WARD програма «Голос України» (Нью-Йорк). Передачі виходили двічі на тиждень: у понеділок з 18.30 до 19.00 та в п'ятницю з 18.15 до 19.00 вечора. Особливістю ініціативи було те, що її творці намагалися урізноманітнити ефір додаючи до традиційних новинок, музики, співу та оголошень блоки у форматі «радіо-театру» [11, с. 4]. Це свідчило про спробу підняти мистецький рівень мовлення від простого програвання платівок до живих драматичних постановок призначених для зацікавлення аудиторії.

22 травня 1939 р. в ефір радіостанції WEVD вийшов перший випуск щоденної Радіової Української Програми (Нью-Йорк). Вона була улаштована при участі організації «Родина» спільно з українськими підприємцями-бакалійниками (гросерниками). Програма мала виразне економічно-патріотичне підґрунтя та систематично закликала слухачів: «підпирати українські бизнеси» [16, с. 4]. В ефірі означеної радіостанції транслювався ще один періодичний українськомовний радіпроєкт – «Українська Торговельна Радіо Програма». Кожної суботи о 15.00 годині диктор (анонсер) програми Є. Жуковський звертався до своїх слухачів з розглядом актуальних комерційних пропозицій. І хоча головною її метою була комерція (реклама та торгівля), організатори запевняли, що «програма інтересна», і просили українців її слухати [23, с. 4].

Навесні 1939 р. українська радіопрограма під однойменною назвою з'явилася у Філадельфії. Тоді Комітет Української Радіо-програми домігся відкриття постійної передачі на потужній станції WCAM. Перший ефір відбувся 7 квітня о 19.00 і почути її могли слухачі, які знаходилися у радіусі 60 миль від ретранслятора, тобто й у Кемдені, Честері, Трентоні, Вілмінгтоні, Балтиморі та інших містах. Згодом програма отримала назву «Український Голос», «Програму веде й контролює Комітет (Комітет Української Радіо-програми, – авт.), що заступає українські установи та товариства міста Філядельфії. Для піддержання програми, для її поліпшення й поширення треба співпраці і згаду й оголошень наших установ, товариств, бізнесменів з усіх згаданих міст» [17, с. 4]. До уваги слухачів у Філадельфії у грудня 1939 р. Євангельською Церквою Божою було організовано «Першу Українську Радіову Програму Євангельського подвигу». Медіанаціатива релігійної тематики транслювалася на станції WTEL о 13.30 і призначалася спеціально для релігійного мовлення та духовної проповіді [13, с. 4].

Крім періодичних програм заслуговують на увагу спецвипуски ініціатив української тематики в ефірі національних мереж. Більше того, 1939 р. став у цьому контексті проривним. 10 січня зі станції WJZ прозвучала півгодинна програма української музики, яка слугувала анонсом до Першого Українського Симфонічного Концерту в Карнегі Гол. А в травні через загальнонаціональну мережу National Broadcasting System (NBC) на всю Америку від океану до океану транслювався виступ Українського Молодечого Хору під проводом С. Марусевича. Вони виконали твори Т. Шевченка, Л. Ревуцького та М. Гайворонського. Як зазначала преса, диктор виразно наголосив на 125-річчі від дня народження Т. Шевченка та підкреслив, що «в українських піснях пробивається національний характер українського народу, що змагає до свободи» [10, с. 3].

Висновки. Проведене дослідження дозволяє стверджувати, що у 1939 р. радіоефір став для української еміграції Північної Америки унікальним простором збереження етнокультурних цінностей та артикуляції політичної суб'єктності. Встановлено, що на тлі драматичних подій в Україні та початку Другої світової війни радіомовлення трансформувалося з розважального ресурсу на життєво необхідний інструмент національної консолідації, що забезпечував духовний зв'язок із рідними землями. Аналіз медійної інфраструктури засвідчив динамічне розширення української радіомережі: поряд із авторитетними програмами у Філадельфії, Нью-Йорку та Пітсбургу, з'явилися нові ініціативи, як-от «Голос України», що впроваджували інноваційні формати радіотеатру. Особливу роль відіграв вихід українського контенту в ефір потужних мереж (NBC, WTEL, WCAM, WEVD, WARD WELK, CHML, CKTB, WHJB, EDST, KQV та ін.), що сприяло популяризації національної культури та маніфестації прагнення українців до свободи. Важливим аспектом діяльності активістів стала боротьба за високі мис-

тецькі стандарти та мовну гігієну, спрямована на очищення ефіру від суржику та надмірної комерціалізації. Попри запровадження воєнної цензури в Канаді, що призвело до тимчасового закриття окремих програм, радіоефір 1939 р. заклав підґрунтя для подальшого розвитку потужної соціокомунікаційної системи діаспори, здатної протидіяти асиміляційним викликам.

Перспективи подальших досліджень вбачаються у детальному вивченні персонального внеску провідних дикторів та культурних діячів (Т. Свистуна [25, с. 3], Є. Жуковського [23, с. 4]. та інших) у професіоналізацію українського радіомовлення США. Окремого наукового аналізу потребує порівняння стратегій українських радіопрограм із досвідом інших етнічних груп Північної Америки періоду Другої світової війни, а також глибше дослідження впливу воєнних обмежень на тематичне наповнення та тривалість україномовних ефірів у 1940–1945 рр.

Список літератури:

1. Безручко Л. Думки з приводу першого українського симфонічного концерту в Америці. *Свобода*. 1939. № 5. С. 3.
2. Вовк О. Преса української еміграції як джерело вивчення культури, освіти та повсякденного життя українців (1920-ті роки). *Сумський історичний портал*. 2021. URL: https://surl.lu/arigpu (дата звернення: 06.04.2026).
3. Гиріна Т. Комунікація із закордонними українцями на платформах цифрових медіа. *Людина в цифровому суспільстві: сучасні тренди :* монографія / [Т. Гиріна, М. Козловець, С. Куцепал та ін.]. Харків : Право, 2025. С. 173–188. DOI: https://doi.org/10.31359/9786178617523.
4. Гиріна Т. «Пісня України» – мелодійний голос національної громади в радіопросторі Канади з 1959 р. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»: журналістика*. 2023. № 2. С. 8–14. DOI: https://doi.org/10.23939/sjs2023.02.008.
5. Гиріна Т. Ціннісно-змістовий вимір «Українського часу» національної громади в радіопросторі Канади. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»: журналістика*. 2023. № 1. С. 9–15. DOI: https://doi.org/10.23939/sjs2023.01.009.
6. Запросини на Великий Весняний Радіо баль-концерт Сурми. *Свобода*. 1939. № 85. С. 4.
7. Качараба С. Українці за океаном: загублені на Гаваях, рабство Бразилії, гомстеди Канади | БЕЗ БРОМУ. *Youtube. Локальна історія*. 2021. URL: https://www.youtube.com/watch?v=1v5ZK1pI5pk (дата звернення: 06.04.2026).
8. Конкурс на танці козаків. Заряд Радіо програми Сурми. *Свобода*. 1939. № 175. С. 4.
9. Кравець Д. Українознавча тематика у програмах «Радіо Свобода» (1950–1970-ті рр.) (за матеріалами архіву М. Демковича-Добрянського). *Сторінки історії : збірник наукових праць*. 2017. Вип. 45. С. 106–117. DOI: http://doi.org/10.20535/2307-5244.45.2017.117731.
10. Л. М. Ось таких радіових програм нам треба! *Свобода*. 1939. № 113. С. 3.
11. Нова українська радіопрограма «Голос України». *Свобода*. 1939. № 104. С. 4.
12. Онацький Є. На святий вечір. З мого римського щоденника. *Свобода*. 1939. № 15. С. 2.
13. Перша українська радіо програма Євангелського подвигу. *Свобода*. 1939. № 300. С. 4.
14. Радіо баль-концерт. *Свобода*. 1939. № 83. С. 3.
15. Радіови програми. *Свобода*. 1939. № 185. С. 4.
16. Рідні думки. *Свобода*. 1939. № 111. С. 4.
17. Слухайте постійну українську народну радіо-програму в кожну пятницю. *Свобода*. 1939. № 79. С. 4.
18. Сухобокова О. Як українська діаспора США боролася за незалежність України. *Ukrainian Magazine Chicago*. 2021. URL: https://surl.li/ydmzfh (дата звернення: 06.04.2026).
19. Тимоць А. Звикла читати ріжні газети. *Свобода*. 1939. № 45. С. 3.
20. Тренич Т. Не спомагати ворогів. *Свобода*. 1939. № 33. С. 3.
21. Українська радіо передача. *Свобода*. 1939. № 267. С. 4.
22. Українська радіова програма припинена. *Свобода*. 1939. № 280. С. 4.
23. Українська торговельна радіо програма. *Свобода*. 1939. № 148. С. 4.
24. Український Радіовий День. *Свобода*. 1939. № 150. С. 3.
25. Філядельфієць. Пятий Річний Контекст між Молоддю. *Свобода*. 1939. № 120. С. 3.
26. Шлепаков А. Українська трудова еміграція в США і Канаді (кінець XIX – поч. XX ст.) / відп. ред. П. Калениченко ; АН УРСР, Ін-т історії. Київ : Вид-во АН УРСР, 1960. 198 с.
27. Kravets D. Sovietization of western Ukraine (1939–1941) in the public opinion of the ukrainians in the USA. *Сторінки історії: збірник наукових праць.* 2022. Вип. 54. С. 188–201. DOI: https://doi.org/10.20535/2307-5244.54.2022.264586.

Hyrina T. S. RADIO BROADCASTING AS A SPACE FOR PRESERVING ETHNOCULTURAL VALUES AND POLITICAL SUBJECTIVITY OF THE UKRAINIAN EMIGRATION IN 1939

The article is devoted to the study of Ukrainian radio broadcasting in North America as an instrument of consolidation and identity preservation under the challenges of 1939. Against the backdrop of the development and tragic fall of Carpathian Ukraine, as well as the beginning of World War II, the radio airwaves transformed into a space for the transmission of ethnocultural values and the manifestation of the political subjectivity of the emigration. To achieve this goal, a complex of methods was employed: a source studies analysis of the archive of the "Svoboda" newspaper (303 issues for 1939); content analysis of programs based on the markers "Ukrainian-language radio broadcasting", "national consolidation", and "commercialization of the airwaves"; and the method of historical modeling of the diaspora's media ecosystem in the USA and Canada. The mechanisms of content distribution through stations WBNX, WEVD, KQV, and WCAM were analyzed, allowing for an assessment of strategies used to engage a dispersed audience.

It is proved that Ukrainian radio broadcasting in 1939 became not only a means of information but also a form of cultural resistance. Significant projects were analyzed: the "Ukrainian Radio Program" of T. Svistun (Philadelphia), which combined song heritage with patriotic agitation, and the innovative "Voice of Ukraine" (New York), which introduced the radio theater format to raise the artistic level of the broadcast. It was found that the effectiveness of the broadcasts depended on the personalized style of the announcers, adherence to linguistic purity, as well as the organization of off-air events (radio balls, contests) that strengthened the social ties of the community.

The scientific novelty lies in the systematic analysis of the radio airwaves of 1939 as an autonomous communicative space that ensured the political subjectivity of the emigration under conditions of isolation and hostile signal jamming. For the first time, based on extensive empirical material, the specifics of audio content oriented toward countering assimilation through the introduction of high aesthetic standards of speech were investigated. The role of radio as a "spiritual weapon" that synthesized the religious and state-building meanings of Ukrainianhood at a critical historical moment is substantiated.

Keywords: *audio content, ethnocultural values, media history, national consolidation, strategic communications, Ukrainian diaspora, Ukrainian-language radio broadcasting, "Svoboda" newspaper.*

Дата першого надходження статті до видання: 06.04.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 20.04.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 30.05.2026